

CZU 347.78:027=135.1

DREPTUL DE AUTOR ȘI BIBLIOTECILE

*Nelly ȚURCAN,
dr. hab., prof. univ.*

Dreptul de autor joacă un rol central în activitatea bibliotecilor, influențând direct modul în care acestea își îndeplinesc misiunea de a sprijini educația, cercetarea și accesul public la informație. În contextul unei digitalizări rapide și al transformărilor legislative, bibliotecile se confruntă cu numeroase provocări legate de utilizarea echitabilă a materialelor protejate, gestionarea resurselor digitale și respectarea acordurilor de licențiere. Aceste aspecte ridică întrebări importante privind echilibrul dintre protejarea drepturilor autorilor și facilitarea accesului liber la cunoaștere.

Impactul legislației privind dreptul de autor asupra activităților bibliotecilor și accesului la informație se concentrează în jurul câtorva teme centrale: nevoia de cunoștințe și formare, influențele transformării digitale și provocările generate de acordurile de licențiere. Aceste aspecte evidențiază importanța ca bibliotecarii să fie bine informați cu privire la problemele legate de drepturile de autor, să înțeleagă peisajul în schimbare al tehnologiilor digitale și să gestioneze complexitățile ce derivă din obligațiile contractuale.

Un aspect esențial este insuficiența cunoștințelor privind drepturile de autor în rândul bibliotecarilor. Conform cercetărilor, doar 49% dintre bibliotecari se declară încrezători în înțelegerea politicilor de drepturi de autor. În țările unde legislația privind excepțiile pentru biblioteci este absentă, lacunele în cunoaștere devin și mai evidente, subliniind necesitatea unor programe de formare dedicate. Colaborarea între biblioteci, unități universitare și organizații de profil poate contribui la îmbunătățirea încrederii și a competențelor bibliotecarilor în gestionarea acestor probleme complexe.

Educația în domeniul drepturilor de autor este un aspect deosebit de important pentru biblioteci. Mulți bibliotecari și utilizatori

se confruntă cu lacune de cunoștințe în acest domeniu, ceea ce poate duce la interpretări greșite ale legii și la riscuri de încălcare a drepturilor. Inițiativele educaționale, precum programele interne de formare și ghidurile practice, sunt instrumente valoroase pentru creșterea gradului de alfabetizare juridică și pentru consolidarea încrederii în gestionarea aspectelor legate de drepturile de autor.

Pe lângă educație, un alt subiect important este gestionarea resurselor digitale. Într-un peisaj tehnologic în continuă evoluție, bibliotecile se confruntă cu provocări legate de acordurile de licențiere restrictivă, de protecția resurselor digitale și de integrarea noilor tehnologii, cum ar fi inteligența artificială. Aceste schimbări necesită adaptarea strategiilor și a politicilor interne, precum și colaborarea cu editorii și legislatorii pentru a crea condiții mai echitabile pentru accesul la resurse.

Scopul acestei ediții a revistei presei este de a explora relația complexă dintre dreptul de autor și bibliotecă, prin aducerea în prim-plan a unor studii de caz, analize și articole recente din domeniu. Subiectele incluse variază de la inițiativele de educare a bibliotecarilor și utilizatorilor cu privire la drepturile de autor până la impactul noilor tehnologii și al legislației digitale asupra accesului la informație.

Această revistă a presei oferă o perspectivă asupra problemelor și oportunităților generate de dreptul de autor în mediul bibliotecar. Prin identificarea și diseminarea bunelor practici, sperăm să inspirăm discuții și inițiative care să sprijine bibliotecile în adaptarea la peisajul juridic și tehnologic în schimbare. Astfel, bibliotecile își pot consolida rolul de lideri în facilitarea accesului la informație și în sprijinirea educației și cercetării într-un cadru legal clar definit.

The Journal of World Intellectual Property este o revistă internațională de drept al proprietății intelectuale care publică o acoperire aprofundată a tuturor aspectelor dreptului proprietății intelectuale. Revista oferă o viziune largă asupra proprietății intelectuale, inclusiv abordări inovatoare în materie de acordare a licențelor și de protecție, și, de asemenea, salutăm contribuțiile în domenii de cercetare mai puțin explorate. *The Journal of World Intellectual Property* este o revistă cu peer review. Toate articolele publicate în revistă sunt revizuite de colegi.

ISSN: 1422-2213; eISSN: 1747-1796

Acces: <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/17471796>

2024, vol. 27, nr. 3, pp. 515-531

DOI: <https://doi.org/10.1111/jwip.12315>

Articolul *Law libraries, copyright and digital lending (Bibliotecile juridice, drepturile de autor și tehnologia digitală)* publicat de Aishwarya CHATURVEDI, aduce în prim-plan problemele legate de drepturile de autor asociate împrumutului digital realizat de bibliotecile de drept și reprezintă un studiu comparativ între legislația drepturilor de autor din India și Statele Unite. Astfel, acest material analizează situația din cele două jurisdicții – India și Statele Unite – pentru a înțelege facilitarea împrumutului digital de către bibliotecile de drept, în special în timpul pandemiei de COVID-19.

Articolul examinează câteva concepțe-cheie, cum ar fi publicarea, distribuirea, reproducerea, împrumutul digital controlat, utilizarea echitabilă, utilizarea rezonabilă, interesul public, epuizarea drepturilor și încălcarea drepturilor de autor. Pentru a înțelege practica împrumutului digital în bibliotecile de drept din India și a împrumutului digital controlat din Statele Unite, autorul a intervievat câțiva bibliotecari din ambele țări și a aflat despre provocările cu care se confruntă aceștia în facilitarea împrumutului digital.

Autorul a constatat că, în timp ce bibliotecarii din Statele Unite practică împrumutul digital controlat, cei din India nu o fac, limitându-se doar la împrumutul digital. Mărturiile bibliotecarilor și analiza legislației actuale și a precedentelor din India și Statele Unite au condus autorul la concluzia că în prezent nu există o legislație clară privind împrumutul digital realizat de bibliotecile de drept în cele două jurisdicții. În consecință, articolul discută utilitatea și necesitatea împrumutului digital în bibliotecile de drept în contextul actual, precum și importanța împrumutului digital controlat.

Autorul argumentează că restricțiile legale afectează capacitatea bibliotecilor de a oferi acces egal la informații și resurse

educaționale. Aishwarya Chaturvedi pledează pentru o revizuire a legislației drepturilor de autor pentru a permite bibliotecilor să continue să îndeplinească rolul lor esențial în educație și informare. În concluzie, articolul subliniază necesitatea unei adaptări legislative pentru a sprijini bibliotecile juridice în era digitală, asigurându-se că acestea pot naviga prin provocările legate de drepturile de autor fără a compromite accesibilitatea resurselor pentru utilizatori.

Revista *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право* = *Uzhhorod National University Herald. Series: Law* a fost dezvoltată ca o publicație internațională de specialitate. Ea este publicată de șase ori pe an și distribuită online. Comitetul editorial al colecției efectuează revizuirea externă și internă a tuturor articolelor. Revista publică materiale științifice și teoretice, precum și materiale practice referitoare la probleme juridice teoretice generale și sectoriale de actualitate, practici de aplicare a legii, propuneri legislative, experiență juridică străină, reforme constituționale, juridico-judiciare și administrativ-juridice.

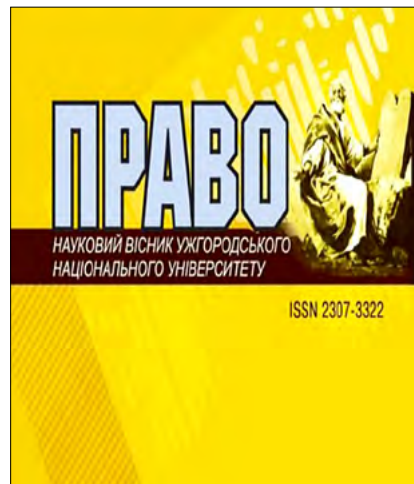
eISSN: 2307-3322

Acces: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua>

2024, vol. 1, nr. 84, pp. 405-410

<https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.1.61>

Bibliotecile funcționează în conformitate cu legile specifice privind drepturile de autor care dictează modul în care pot utiliza și partaja materiale. Articolul autoarei din Ucraina Olha ULITINA – *Drepturile de autor în activitățile bibliotecilor și arhivelor* (*Copyright in the functioning of libraries and archives* = *Авторське право в діяльності бібліотек та архівів*) – este dedicat analizei juridice a particularităților dreptului de autor în funcționarea bibliotecilor și arhivelor din Ucraina. Se remarcă faptul că, în cadrul legal, funcționarea bibliotecilor și arhivelor este strâns legată de dreptul de autor, în special în contextul utilizării operelor păstrate în colecțiile acestora.

Se constată că mecanismul principal necesar pentru menținerea unui echilibru între nevoile societății și interesele titularilor de drepturi de autor este aplicarea restricțiilor și excepțiilor privind drepturile de autor în funcționarea bibliotecilor și arhivelor.

Autoarea analizează prevederile Legii Ucrainei „Privind dreptul de autor și drepturile conexe” nr. 2811-IX din 1 decembrie 2022 și concluzionează că această lege introduce schimbări semnificative în reglementarea juridică a drepturilor de autor în funcționarea bibliotecilor și arhivelor. Autoarea subliniază că legea include o listă neexhaustivă a operelor care pot fi reproduse reprografic. Se notează că Legea Ucrainei „Privind dreptul de autor și drepturile conexe” a extins gama de entități care pot utiliza liber operele în activitatea lor. Aceste instituții includ biblioteci, muzee cu acces deschis pentru vizitatori, arhive și organizații pentru stocarea înregistrărilor audio și video.

Autoarea concluzionează că Legea Ucrainei „Privind dreptul de autor și drepturile conexe” nr. 2811-IX din 1 decembrie 2022 a definit pentru prima dată prin lege conceptul de operă orfană și a stabilit bazele pentru reglementarea juridică a operelor orfane în Ucraina. Analiza legislației ucrainene și a directivelor UE care reglementează aspectele drepturilor de autor în funcționarea bibliotecilor și arhivelor arată că prevederile Legii Ucrainei „Privind dreptul de autor și drepturile conexe” sunt în conformitate cu prevederile Directivei (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind drepturile de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificare a Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE, precum și cu Directiva 2012/28/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind anumite utilizări permise ale operelor orfane.

Revista de proprietate intelectuală, știință și educație „Intellectus” este o publicație științifică recenzată, cu acces deschis, acreditată prin Decizia Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare nr. 23 din 30 septembrie 2022 cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice în categoria de clasificare B la profilurile: Științe juridice, Științe economice, Științe inginerești și tehnologii.

Revista reflectă multilateral și competent aspectele privind protecția proprietății intelectuale, tratează fenomenele științifice și

educaționale moderne, dezvoltarea acestora, promovează cercetările fundamentale și aplicative valoroase din domeniile științei, economiei, educației și tehnicii, tehnologiile noi și rezultatele științifice de performanță în scopul aplicării lor inovatoare, precum și studiile științifice și metodologice privind tezaurul intelectual al Republicii Moldova.

ISSN: 1810-7079; eISSN: 1810-7087

Acces: <https://www.agepi.gov.md/ro/intellectus>

2024, nr. 1, pp. 58-67

DOI: <https://doi.org/10.56329/1810-7087.24.1.05>

Autoarea Maria PILCHIN, în articolul *Protejarea dreptului de autor și promovarea lecturii în mediul digital de către biblioteci*, analizează modul în care bibliotecile pot armoniza respectarea dreptului de autor cu necesitatea de a asigura accesul la informație și de a încuraja lectura în era digitală. Autoarea explorează rolul bibliotecilor ca actori principali în diseminarea informației, subliniind importanța respectării legislației privind drepturile de autor. Într-un context marcat de digitalizare și schimbări tehnologice rapide, instituțiile infodocumentare sunt obligate să se adapteze pentru a oferi utilizatorilor acces sigur și legal la resurse electronice.

Lucrarea evidențiază aspectele esențiale ale dreptului de autor, incluzând protejarea identității și proprietății intelectuale a autorilor, drepturile morale și patrimoniale, precum și provocările asociate utilizării operelor în mediul digital. Sunt abordate, de asemenea, conflictele dintre diseminarea informației și respectarea drepturilor de autor, mai ales în situații precum copierea, traducerea sau distribuirea fără consimțământul autorilor.

Un aspect central al analizei îl constituie aplicarea excepțiilor și limitărilor la drepturile de autor, pentru a permite bibliotecilor să funcționeze în beneficiul public. De exemplu, Convenția de la Berna oferă libertăți limitate pentru scopuri educaționale sau de raportare a evenimentelor, iar legislația națională și internațională continuă să dezvolte cadrul legal pentru aceste practici. Totuși, autoarea subliniază că aplicarea unor astfel de excepții trebuie să fie riguroasă și echilibrată, pentru a evita încălcările drepturilor

de autor și pentru a menține încrederea între creatori, utilizatori și instituții.

În privința promovării lecturii, articolul scoate în evidență obstacolele din calea implementării unui mecanism eficient de achiziție și împrumut al cărților electronice. În Republica Moldova, lipsa unei oferte semnificative de carte digitală este compensată parțial de inițiative de pionierat, însă acestea necesită suport legislativ, financiar și logistic pentru a deveni sustenabile. De asemenea, autoarea sugerează că bibliotecile pot contribui la reducerea disparităților dintre mediile rural și urban prin dotarea cu tehnologii moderne și prin adoptarea unor strategii de marketing extinse.

Concluzia articolului este că bibliotecile trebuie să fie centre de excelență în respectarea drepturilor de autor, să promoveze lectura digitală prin acces deschis și parteneriate cu editorii și autorii. Ele sunt chemate să echilibreze nevoile publicului și interesele creatorilor, devenind astfel piloni ai unei societăți informaționale democratice.

Legal Reference Services Quarterly este o revistă peer-reviewed care prezintă cercetări academice și perspective practice în managementul bibliotecilor de drept și studii de informare juridică la nivel global. Revista este dedicată promovării explorării academice serioase și aprofundate a problemelor referitoare la serviciile de informare și cercetare juridică. *Legal Reference Services Quarterly* este o revistă hibridă cu acces deschis care face parte din programul Open Select al editurii Taylor & Francis, oferind opțiunea de a publica cu acces deschis.

ISSN: 0270-319X; eISSN: 1540-949X

Acces: <https://www.tandfonline.com/journals/wlrs20>

2024, vol. 43, nr. 3, pp. 177-203

<https://doi.org/10.1080/0270319X.2024.2363644>

Peisajul biblioteconomiei juridice se află într-o continuă transformare, generând provocări majore în gestionarea drepturilor de autor pentru bibliotecile de drept și bibliotecarii specializați. Într-o eră în care colecțiile bibliotecilor s-au extins dincolo de materialele

tipărite către formate digitale, legislația nu a reușit să țină pasul cu aceste schimbări. Excepția pentru Biblioteci din Legea Drepturilor de Autor (17 U.S.C. § 108), adoptată pentru a sprijini activitatea bibliotecilor, nu a anticipat tranziția spre digital, expunând bibliotecarii unor riscuri sporite privind încălcarea drepturilor de autor.

Eric J. H. CHAPMAN, în articolul său *Copyright's Labyrinth: Navigating Copyright Liability in Law Librarianship (Labirintul drepturilor de autor: navigarea răspunderii pentru drepturile de autor în biblioteconomia juridică)*, examinează complexitatea respectării legislației privind drepturile de autor în domeniul biblioteconomiei juridice. El subliniază dificultățile întâmpinate de bibliotecari în gestionarea resurselor protejate și atrage atenția asupra responsabilităților acestora. De exemplu, utilizarea materialelor protejate implică riscuri ce necesită strategii proactive pentru minimizarea răspunderii juridice. Articolul, de asemenea, subliniază importanța educației continue pentru bibliotecarii juridici, sugerând că o mai bună înțelegere a legislației drepturilor de autor poate ajuta la protejarea atât a bibliotecilor, cât și a utilizatorilor lor. Autorul propune organizarea de sesiuni de formare și resurse informative pentru a sprijini bibliotecarii în gestionarea acestor aspecte complexe. Aceste măsuri sunt menite să sprijine bibliotecarii în abordarea aspectelor juridice și să protejeze atât instituțiile, cât și utilizatorii.

Un alt aspect esențial al analizei lui Eric J. H. Chapman este necesitatea educației continue pentru bibliotecarii juridici. O mai bună înțelegere a legislației drepturilor de autor, prin sesiuni de formare și resurse informative, poate reduce riscurile și poate asigura conformitatea cu legislația în vigoare. Această formare continuă le permite bibliotecarilor să adopte o abordare proactivă în navigarea unui cadru legislativ tot mai complex.

Vulnerabilitatea bibliotecarilor juridici la a fi considerați răspunzători pentru încălcările drepturilor de autor este accentuată de natura specializată a muncii lor și de interacțiunea frecventă cu resurse juridice. În acest context, autorul evidențiază faptul că, deși instanțele pot reduce daunele aplicate, acest lucru depinde de îndeplinirea unor cerințe stricte. Articolul explorează întrebări fundamentale care decurg din aceste cerințe și propune măsuri practice pentru a proteja bibliotecarii și instituțiile în care activează.

În concluzie, bibliotecile juridice se confruntă cu un „labirint” legislativ, care necesită o abordare bine informată și precaută.

Adoptarea unor strategii clare, combinată cu educația continuă a bibliotecarilor, poate contribui la navigarea cu succes a provocărilor din domeniul drepturilor de autor, asigurând accesibilitatea resurselor informaționale și protejarea intereselor tuturor părților implicate.

ShodhKosh: Journal of Visual and Performing Arts este o publicație multidisciplinară dedicată artelor vizuale și de spectacol, oferind spațiu pentru cercetări academice publicate în limbile hindi și engleză. Revista abordează o gamă largă de subiecte și își propune să fie o resursă valoroasă pentru academicieni, cercetători și studenți interesați de diverse aspecte ale artelor. Obiectivul principal este de a funcționa ca un depozit extins de cunoștințe, promovând înțelegerea și explorarea interdisciplinară a domeniului artistic. Toate articolele sunt supuse unei examinări inițiale de către editor și apoi unui proces riguros de evaluare inter pares dublu-orb înainte de publicare.

eISSN: 2582-7472

Acces: <https://www.granthaalayahpublication.org/Arts-Journal/ShodhKosh>

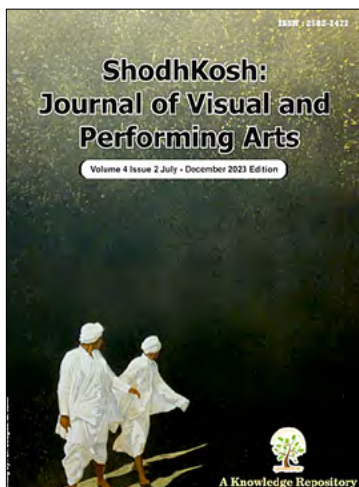
2023, vol. 4, nr. 2, pp. 1116-1121

DOI: <https://doi.org/10.29121/shodhkosh.v4.i2.2023.2199>

Articolul *Copyright and Fair Use in the Digital Age: Implications for Libraries (Drepturile de autor și utilizarea corectă în era digitală: implicații pentru biblioteci)* de Jagmohan MEENA analizează provocările și oportunitățile cu care se confruntă bibliotecile în

era digitală din perspectiva drepturilor de autor și a utilizării echitabile. Acesta subliniază impactul transformărilor tehnologice asupra modului în care informațiile sunt accesate, distribuite și utilizate, complicând conformarea la legislația privind drepturile de autor.

Lucrarea explorează conceptul de utilizare echitabilă, care permite utilizarea limitată a materialelor protejate fără permisiune, în scopuri educative, de cercetare sau comentariu, și evidențiază importanța acesteia în echilibrarea drepturilor autorilor cu nevoia publicului de acces la informație. Cu

toate acestea, aplicarea utilizării echitabile este complexă și necesită o înțelegere profundă a legislației.

Articolul examinează, de asemenea, provocările aduse de revoluția digitală, cum ar fi posibilitatea de a copia și distribui conținut digital cu ușurință, ceea ce complică aplicarea drepturilor de autor. În acest context, mișcarea pentru acces deschis devine tot mai relevantă, oferind alternative care promovează accesul liber la cercetări academice.

Un alt aspect central este necesitatea educării utilizatorilor bibliotecilor cu privire la drepturile și responsabilitățile legate de drepturile de autor. Jagmohan Meena propune soluții precum training-uri pentru personalul bibliotecilor, dezvoltarea de resurse accesibile pentru utilizatori și promovarea dialogului cu factorii de decizie.

În concluzie, articolul evidențiază rolul esențial al bibliotecilor în asigurarea accesului echitabil la cunoaștere, în timp ce respectă cadrul legal al drepturilor de autor. Pentru a naviga cu succes în peisajul complex al epocii digitale, bibliotecile trebuie să adopte strategii proactive și să colaboreze cu diverse părți interesate pentru a răspunde nevoilor educaționale și culturale ale comunităților pe care le deservește.

Journal of Librarianship and Information Science (JOLIS) este o revistă internațională, publicată trimestrial, destinată profesioniștilor din domeniul biblioteconomiei și științei informației, inclusiv bibliotecarilor, cercetătorilor, managerilor și cadrelor didactice. Revista se adresează celor interesați să fie la curent cu ultimele tendințe și probleme din domeniu. *JOLIS* include articole realizate de practicieni, experți în informație și cadre universitare, abordând diverse aspecte ale profesiei. Publicația se axează pe rezultatele cercetării, rapoarte despre inovații în practica profesională și analize ale temelor de interes major pentru comunitatea informațională.

ISSN: 0961-0006; eISSN: 1741-6477

Acces: <https://journals.sagepub.com/home/LIS>

Publicat pentru prima dată online: 2024, 14 Mai

DOI: <https://doi.org/10.1177/09610006241246792>

Articolul *Information type and format, and copyright infringement in academic libraries (Tipul și formatul informațiilor și încălcarea drepturilor de autor în bibliotecile universitare)* de Theresa L. ADU și Thomas B. van der WALT explorează modul în care tipurile și formatele de informație influențează încălcarea drepturilor de autor în bibliotecile academice. Cercetarea combină metode cantitative și calitative pentru a analiza percepțiile utilizatorilor și ale personalului bibliotecar cu privire la drepturile de autor și utilizarea echitabilă.

Autorii au investigat 530 de studenți postuniversitari și 38 de bibliotecari pentru a înțelege modul în care informațiile în formate tipărite sau digitale sunt asociate cu încălcările drepturilor de autor. Studiul a folosit o metodă mixtă secvențială, incluzând chestionare și interviuri, pentru a analiza factorii care contribuie la aceste practici și pentru a identifica cele mai afectate categorii de materiale.

Printre materialele cel mai frecvent vizate se numără manualele, ale căror drepturi de autor sunt adesea încălcate din motive precum accesibilitatea economică și credibilitatea conținutului. Tezele și disertațiile sunt, de asemenea, materiale frecvent utilizate fără respectarea drepturilor, la fel ca notele de curs, predicile și eseurile. Studiul arată că materialele video sunt cele mai afectate (29,8% din cazuri), urmate de cele tipărite (33,6%) și audio (28,7%). În format digital, încălcările sunt mai puțin frecvente, dar ele rămân relevante datorită ușurinței cu care aceste materiale pot fi copiate și distribuite.

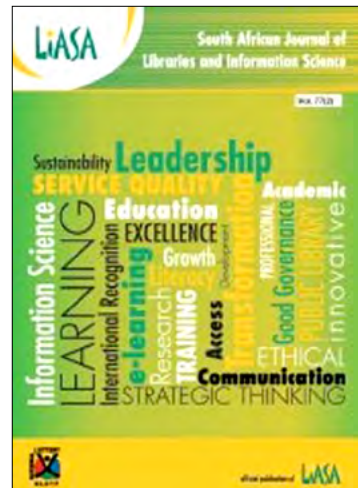
Autorii subliniază nevoia urgentă de educație privind drepturile de autor atât pentru bibliotecari, cât și pentru utilizatori. Informarea acestora ar putea reduce riscul încălcărilor prin dezvoltarea unei mai bune înțelegeri a legislației și a consecințelor legale. În acest sens, bibliotecile academice sunt încurajate să implementeze programe educaționale și să adopte politici interne care să răspundă diversității tipurilor de materiale și formate utilizate.

Cercetarea critică regimurile standard de protecție a drepturilor de autor implementate de instituțiile academice, caracterizate drept ineficiente. Acestea trebuie să fie personalizate pentru a răspunde diferitelor tipuri de încălcări și să includă strategii care

să protejeze inovația și creativitatea academică, fără a împiedica accesul la informație.

Articolul evidențiază complexitatea problemelor legate de drepturile de autor în mediul academic și propune o abordare mai adaptată contextului specific al bibliotecilor. Prin educație și politici eficiente, riscurile pot fi reduse, iar accesul la informație – protejat.

Revista *South African Journal of Libraries and Information Science (SAJLIS)* acoperă o gamă diversă de teme practice și de cercetare, inclusiv alfabetizarea informațională, gestionarea informațiilor, literatura pentru copii, etica, globalizarea, impactul decalajului digital, tehnologia și erudiția deschisă. Obiectivul revistei este de a reflecta interesele și activitățile variate ale comunității din domeniul biblioteconomiei și științei informației din Africa de Sud. Publicul-țintă al revistei este format din comunitatea biblioteconomiei și științei informației și comunitățile de cercetare conexe, inclusiv cadre universitare și cercetători (pe plan național și internațional), profesioniști practicieni din domeniul informației, precum și factori de decizie, cum ar fi oficialii guvernamentali.

Pe lângă articolele academice, *SAJLIS* încurajează publicarea de lucrări pe teme practice și subiecte controversate, stimulând participarea tinerilor cercetători și practicieni pentru a-și împărtăși experiențele și descoperirile. Astfel, revista reunește toate aspectele gândirii, cercetării și practicii din domeniul biblioteconomiei și științei informației.

ISSN: 0256-8861; eISSN: 2304-8263

Acces: <https://sajlis.journals.ac.za>

2024, vol. 90, nr. 1, pp. 1-12

DOI: <https://doi.org/10.7553/90-1-2273>

Articolul *Copyright knowledge of library staff and students in an academic library (Cunoașterea drepturilor de autor de către personalul de bibliotecă și studenții dintr-o bibliotecă universitară)* de Thomas MAROPENE și Zawedde NSIBIRWA examinează nivelul de cunoștințe legate de drepturile de autor al personalului

bibliotecii și al studenților de la Universitatea Venda (UNIVEN) din Africa de Sud. Studiul a utilizat o metodologie cantitativă pentru a colecta date de la 38 de membri ai personalului bibliotecii și 112 studenți la drept, în anii terminali și postuniversitari, evaluând gradul de alfabetizare privind drepturile de autor în cadrul bibliotecii universitare.

Cercetarea a avut ca scop compararea nivelului de înțelegere a conceptelor-cheie ale drepturilor de autor între cele două grupuri, identificând diferențele și similitudinile în cunoștințele lor. Datele au fost colectate prin intermediul unui chestionar și au vizat subiecte precum legislația privind drepturile de autor, excepțiile și limitările legii, domeniul public și proprietatea drepturilor de autor.

Rezultatele au arătat că studenții la drept au obținut un scor mai bun decât personalul bibliotecii, răspunzând corect la nouă din cele unsprezece întrebări de bază despre drepturile de autor, comparativ cu scorul de șapte al personalului bibliotecii. Studenții au demonstrat o mai bună înțelegere a conceptelor precum durata drepturilor de autor și domeniul public, în timp ce personalul bibliotecii a avut un nivel satisfăcător de cunoștințe despre legislația specifică din Africa de Sud.

Ambele grupuri au manifestat lacune în înțelegerea unor aspecte precum utilizarea echitabilă (fair dealing) și disponibilitatea programelor de formare pe tema drepturilor de autor. De asemenea, s-a remarcat că majoritatea respondenților nu erau la curent cu existența unui birou pentru drepturile de autor în campus sau cu inițiativele legislative privind mediul digital.

Un rezultat surprinzător a fost lipsa de pregătire a personalului bibliotecii, în ciuda rolului acestuia de a educa utilizatorii bibliotecii în probleme de drepturi de autor. Autorii sugerează că organizarea de ateliere și seminarii dedicate drepturilor de autor ar putea îmbunătăți înțelegerea acestor aspecte atât pentru personalul bibliotecii, cât și pentru studenți. Mai mult, o colaborare între bibliotecari și cadre didactice ar putea îmbunătăți competențele studenților în evaluarea informațiilor și respectarea proprietății intelectuale.

Studiul subliniază necesitatea unor eforturi susținute pentru a îmbunătăți alfabetizarea privind drepturile de autor în bibliotecile academice. Atât personalul bibliotecii, cât și studenții ar beneficia de programe educative și de o mai bună integrare a drepturilor de autor în formarea lor. Aceste măsuri ar putea contribui la

reducerea încălcărilor drepturilor de autor și la consolidarea rolului bibliotecilor în sprijinirea educației și cercetării.

Reference Services Review este o revistă academică trimestrială, cu evaluare colegială, publicată de Emerald Group Publishing din 1998. Revista include studii de caz și lucrări conceptuale, abordând diverse aspecte ale serviciilor de referință și tema interacțiunii cu utilizatorii bibliotecilor, cu un accent deosebit pe era digitală.

Articolele publicate îmbină perspectivele tradiționale din domeniile studiilor informației și educației cu abordări interdisciplinare mai recente, cum ar fi pedagogia critică. Revista explorează noi aspecte teoretice pentru serviciile de referință, abordează întrebări relevante pentru profesioniștii informației, analizează probleme operaționale și propune soluții inovatoare. Prin acest conținut divers, revista sprijină evoluția serviciilor de bibliotecă și dezvoltarea profesională a bibliotecarilor și specialiștilor din domeniu.

ISSN: 0090-7324; e-ISSN: 2054-1716; ISSN-L: 0090-7324

Acces: <https://www.emerald.com/insight/publication/issn/0090-7324>

2024, vol. 52, nr. 2, pp. 231-246

DOI: <https://doi.org/10.1108/RSR-09-2023-0069>

Articolul *Starting in-house copyright education programs: commonalities and conclusions from two southeastern US academic libraries* (Începerea programelor interne de educație în domeniul drepturilor de autor: puncte comune și concluzii din două biblioteci academice din sud-estul SUA), semnat de autorii Kristy PADRON și Sarah M. PAIGE, analizează inițiativele de educație privind drepturile de autor implementate de două biblioteci academice din sud-estul SUA. Studiul, bazat pe studii de caz, evidențiază provocările și soluțiile întâlnite în crearea acestor programe, oferind recomandări pentru dezvoltarea și implementarea unor inițiative similare.

Bibliotecile academice sunt recunoscute ca puncte de referință pentru informații privind drepturile de autor. Rolul lor implică

furnizarea de îndrumări etice și juridice pentru studenți, profesori și cercetători, în special în utilizarea materialelor protejate. Totuși, mulți bibliotecari se confruntă cu lacune de cunoștințe și încredere în abordarea acestor subiecte. Studiul analizează două programe: unul dezvoltat de Eastern Florida State College (EFSC), axat pe instructori, și altul – creat de Florida Atlantic University (FAU), destinat inițial personalului bibliotecii, ulterior extins către facultate.

Ambele programe s-au bazat pe nevoi locale identificate, precum lipsa unei înțelegeri clare a noțiunilor de bază privind drepturile de autor și utilizarea echitabilă. La EFSC, bibliotecarii au dezvoltat o prezentare amplă, completată de un „Fair Use Analysis Checklist”, adaptat la nevoile facultății. La FAU, programul a inclus o serie de seminarii web, axate pe aspecte precum istoria drepturilor de autor, excepțiile în educație și utilizarea materialelor digitale. În ambele cazuri, feedbackul primit a fost utilizat pentru îmbunătățirea continuă a conținutului.

Programele au identificat nevoi similare, precum necesitatea sprijinului administrativ, colaborarea cu partenerii instituționali și importanța adaptării conținutului la audiență. Diferențele au fost legate de audiență, metodele de evaluare și conținutul specific. În timp ce EFSC s-a concentrat pe crearea de politici și instrumente pentru facultate, FAU a accentuat educarea personalului bibliotecii și colaborarea cu alte departamente.

Articolul sugerează ca instituțiile să obțină sprijin administrativ, să identifice publicul-țintă și să utilizeze designul instrucțional pentru a structura programele. Continuitatea programelor poate fi asigurată prin evaluări regulate, alocarea unui responsabil pentru drepturi de autor și integrarea educației în inițiative mai largi.

Educația privind drepturile de autor este fundamentală pentru sprijinirea misiunilor academice ale bibliotecilor. Inițiativele prezentate demonstrează că bibliotecile pot deveni centre de excelență în acest domeniu, facilitând atât conformitatea juridică, cât și utilizarea etică a informației. Implementarea programelor bazate pe nevoile locale și actualizarea continuă a cunoștințelor sunt esențiale pentru succes.

Humanities and Social Sciences Communications este o revistă online, cu acces deschis, care publică cercetări evaluate colegial din

domeniile umaniste, comportamentale și sociale. Revista include articole, recenzii, comentarii și colecții tematice, susținând o abordare incluzivă pentru lucrări teoretice, metodologice, cantitative și calitative. Sunt încurajate cercetările interdisciplinare, inclusiv cele din domenii precum umanistele digitale, sociologia mediului sau studiile rețelelor complexe. De asemenea, sunt publicate lucrări care sprijină elaborarea politicilor publice. Susținută de un consiliu editorial internațional, revista promovează dezbateri academice și contribuții inovatoare asupra provocărilor contemporane.

ISSN: 2055-1045; eISSN: 2662-9992

Acces: <https://www.nature.com/palcomms/>

2024, nr. 11, Article number: 825

DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03314-9>

Articolul *Intangible cultural heritage research in China from the perspective of intellectual property rights based on bibliometrics and knowledge mapping* (Cercetarea patrimoniului cultural imaterial în China din perspectiva drepturilor de proprietate intelectuală), semnat de un colectiv de autori (Weijun HU, Mingxing LI, Xiaomeng CHI, Xinxing WANG și Asad Ullah KHAN), explorează tendințele și dinamica protecției proprietății intelectuale (IPP) pentru patrimoniul cultural imaterial (ICH) în China, utilizând metode bibliometrice și cartografierea cunoștințelor. Studiul analizează un set de 91 de lucrări publicate între 2011 și 2020, evidențiind aspecte-cheie ale cercetării, inclusiv colaborarea autorilor și instituțiilor, tendințele de cercetare și principalele subiecte de interes.

Patrimoniul cultural imaterial este un element esențial al moștenirii culturale umane, purtând valori spirituale unice și civilizația națiunii chineze. Protecția acestuia prin mecanismele drepturilor de proprietate intelectuală a devenit o prioritate în China, reflectată în strategii precum „Planul de promovare din 2019” și „Opiniile din 2021 pentru protejarea patrimoniului cultural imaterial”.

Cercetarea a identificat principalele direcții în domeniul ICH și IPP: protecția legală a drepturilor intelectuale, conservarea digitală, expresiile culturale tradiționale și certificarea autentică.

Acestea subliniază nevoia de politici mai bine definite pentru a aborda limitele actuale ale legislației, cum ar fi inconsecvențele în protecția drepturilor colective și riscurile de privatizare excesivă a resurselor culturale.

Analiza colaborării între autori și instituții arată o rețea de cercetare fragmentată, cu un număr limitat de cooperări interdisciplinare. Deși universitățile sunt principalele centre de cercetare, colaborarea interinstituțională este scăzută, ceea ce limitează impactul cercetărilor asupra dezvoltării politicilor publice.

Sistemele actuale de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală pentru ICH se confruntă cu probleme de aplicare eficientă, mai ales în cazul tradițiilor colective precum medicina tradițională sau artele meșteșugărești. Este necesară dezvoltarea unui cadru legislativ adaptat, incluzând mecanisme de protecție digitală și recunoașterea drepturilor comunitare asupra patrimoniului.

Recomandările includ promovarea colaborării interdisciplinare și internaționale, îmbunătățirea tehnologiilor de conservare digitală și crearea unui mediu juridic favorabil pentru dezvoltarea sustenabilă a ICH. De asemenea, este esențială integrarea instrumentelor moderne de proprietate intelectuală cu strategii tradiționale pentru a proteja autenticitatea și continuitatea patrimoniului cultural.

Acest studiu oferă o perspectivă cuprinzătoare asupra stadiului actual al cercetării și protecției patrimoniului cultural imaterial în China. Abordarea bazată pe bibliometrie și analiza cunoștințelor relevă necesitatea unei implicări mai mari a instituțiilor, a unei legislații mai bine definite și a unei colaborări extinse pentru a asigura protecția și valorificarea acestui patrimoniu unic. Studiul subliniază importanța coordonării dintre politica publică și cercetarea academică pentru conservarea pe termen lung a patrimoniului cultural imaterial.